

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2025-872

1.9.2025

Fremtind Forsikring AS

Rettshjelp

Twist mot Statens vegvesen om ekspropriasjon – unntak for offentlig forvaltningsvedtak?

Sikredes eiendom ble berørt av kommunens reguleringsplan i forbindelse med bygging av en ny bro. I den forbindelse oppstod det twist mot Statens vegvesen om ekspropriasjon av grunn på sikredes eiendom for omlegging av vei. Sikrede søkte i 2024 om rettshjelpdekning for twist om ny avkjøringsvei. Foretaket avsto dekning med henvisning til unntaket for twist om offentlig forvaltningsvedtak. Sikrede var uenig i at det måtte tas ut søksmål for å ha krav på rettshjelpdekning. Sikrede viste videre til at foretaket i 2022 hadde innvilget rettshjelpdekning for twist mot Statens vegvesen om erstatningskrav for inngripen i forbindelse med arkeologiske funn på sikredes eiendom forut for vegvesenets arbeid, og at den nye saken ikke kunne behandles annerledes. Foretaket opprettholdt at rettshjelpdekning for tvisten først ville bli utløst ved et eventuelt søksmål. Nemnda kom til at sikrede ikke hadde krav på dekning under rettshjelpforsikringen før søksmål var tatt ut, og viste til at en ekspropriasjonssak som følger av et endelig vedtak om reguleringsplan, måtte sees som en del av forvaltningsbehandlingen av saken.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om rettshjelpdekning for twist om reguleringsplan og ekspropriasjon.

Sikrede har rettshjelpforsikring som ifølge pkt. 8.1.1 dekker «nødvendige utgifter til advokat, retten, sakkyndige og vitner når sikrede er part i twist» såfremt tvisten hører inn under de alminnelige domstoler, jf. pkt. 8.1.4. Etter pkt. 8.3 gjelder følgende unntak:

(...)

10. twist som gjelder offentlig forvaltningsvedtak. Likevel dekkes utgifter ved søksmål når den administrative klagemulighet er fullt utnyttet. I tilknytning til søksmål er enhver utgift pådratt under forvaltningsbehandlingen unntatt fra dekning.

Kommunen vedtok reguleringsplan vedrørende omlegging av vei i forbindelse med bygging av ny bro. Planen ville føre til at adkomstveien til sikredes eiendom ble endret. Sikrede påklaget derfor 26.1.24 vedtaket, men det ble 11.4.24 opprettholdt av kommunen. Saken ble oversendt statsforvalteren, som 20.11.24 opprettholdt kommunens vedtak.

Det pågikk samtidig en prosess vedrørende ekspropriasjon av deler av sikredes eiendom i relasjon til den nye reguleringsplanen. For dette forholdet er det kun fremlagt kopi av brev av 19.3.24 fra sikredes advokat til Statens vegvesen, hvor sikredes syn på hvordan han ønsket ekspropriasjonen utført ble formidlet.

Sikrede søkte 22.1.24 om rettshjelpdekning for «twist om ny avkjøringsveg». Det ble vist til at vegvesenet hadde fått godkjent sitt forslag i kommunen, og det skal ha blitt fremlagt et brev fra sikredes advokat til vegvesenet av 17.10.23 hvor sikredes «avvikende syn» fremkom. Sikredes advokat viste til at det fra dette tidspunkt forelå en twist om hvor gårdsvegen skulle plasseres, og

søkte på dette grunnlag om rettshjelpdekning for tvist om «den nye avkjøringsvegs/gardsvegs plassering».

Det er noe uklart hvilken kontakt det deretter var mellom partene før foretaket i e-post 8.1.25 opplyste om at det foreløpig ikke kunne innvilge dekning og henviste til unntaket for tvist som gjelder offentlig forvaltningsvedtak.

Etter ytterligere korrespondanse mellom partene opprettholdt foretaket sitt standpunkt.

Sikrede hadde tidligere (5.3.22) søkt om rettshjelpdekning for tvist mot Statens vegvesen. I søknaden opplyste sikrede om at eiendommen hans var utsatt for ekspropriasjon fra vegvesenet i forbindelse med bygging av ny bro.

Saken gjaldt den gang erstatningskrav mot Statens vegvesen etter arkeologiske undersøkelser på sikredes eiendom.

Foretaket innvilget 23.3.22 dekning for sak som gjaldt «Erstatningskrav mot Statens vegvesen». Det ble lagt til grunn at tvisten hadde oppstått 8.3.22 og dekningen gjaldt fra denne dato. Dekningen ble begrenset til kr 37 500 med henvisning til sikredes økonomiske interesse i tvisten. Dekningen ble senere utvidet, og totalt ble det utbetalt kr 72 174 av forsikringssummen på kr 100 000. Foretaket har akseptert at dekningen også gjelder for saken mot vegvesenet om avkjøringsvei, men at resterende beløp «bare [kan] brukes til utgifter ved søksmål og ikke annet juridisk bistand».

Sikrede krever rettshjelpdekning for ekspropriasjonstvisten. Det er ikke søkt om dekning av rettshjelp til forvaltningsdelen av saken. Det er søkt om dekningsbekreftelse for den sivilrettslige tvist som fremdeles foreligger mellom sikrede og Statens vegvesen. Vegvesenet har kommet sikrede noe i møte i forhold til det vedtatte med en endret trase for avkjøringsvei, men ikke slik sikrede mener er riktig og beste løsning. Erstatningsdelen rent pengemessig er ennå ikke diskutert. Dersom partene ikke blir enige, havner tvisten for de alminnelige domstoler som et skjønns med fastsetting av det praktiske i felten (hvor avkjøringsveien skal gå) og det erstatningsmessige (pengedelen). Av prosessøkonomiske årsaker gjelder det imidlertid å forsøke å oppnå enighet før domstolene. Sikrede har tidligere fått innvilget rettshjelpdekning for tvist i anledning erstatning for inngripen i forbindelse med arkeologiske undersøkelser på stedet forut for Statens vegvesen sitt arbeid. Det er ingen grunn til å behandle nåværende sak annerledes.

Man må skille mellom tvistens to sider; den forvaltningsmessige klagesaken som ikke skal dekkes og den ekspropriasjonsrelaterte tvist som skal dekkes. Tvisten sikrede har mot Statens vegvesen vedrørende ekspropriasjon i anledning avkjøringsvei til eiendommen, har pågått samtidig med at den forvaltningsrettslige klage over vedtak om avkjøringsveiens plassering har vært til behandling hos det offentlige.

Foretaket har 23.3.22 bekreftet dekning i sak som gjelder erstatningskrav mot vegvesenet. Den samlede erstatningen i hver tvist er begrenset til kr 100 000. Foretaket er bundet av bekreftelsen.

Foretaket avviser ansvar og anfører at unntaket for offentlig forvaltningsvedtak kommer til anvendelse. Likevel dekkes utgifter ved søksmål når den administrative klagemulighet er fullt ut utnyttet. Det er klart at rettshjelpdekning først utløses når søksmål er tatt ut. I forbindelse med søksmålet vil utarbeidelse av stevning være dekningsberettiget, men det er et krav at stevning faktisk er inngitt. Forsikringsvilkårene åpner ikke for økonomisk refusjon av juridisk bistand før alle offentlige klagemuligheter er uttømt, og søksmål er tatt ut. Foretaket har bedt om å få tilsendt prosesskriv hvor sikrede motsetter seg det endelige vedtaket. Foretaket avventer slik dokumentasjon før videre behandling. Ettersom stevning må være tatt ut før dekningen kan tre i

kraft, avventer foretaket kopi av dokumentasjon som bekrefter at saken er brakt inn for de alminnelige domstolene.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om sikrede har krav på rettshjelpdekning for tvist om reguleringsplan og ekspropriasjon.

Sikredes forsikring har unntak for:

Tvist som gjelder offentlig forvaltningsvedtak. Likevel dekkes utgifter ved søksmål når den administrative klagemulighet er fullt utnyttet. I tilknytning til søksmål er enhver utgift pådratt under forvaltningsbehandlingen unntatt fra dekning.

Det er på det rene at tvist vedrørende reguleringsplanen gjaldt offentlig forvaltningsvedtak, og at den administrative klagemuligheten var fullt utnyttet ved statsforvalterens vedtak 20.11.24. Nemnda legger til grunn at tvist om reguleringsplanen oppstod ved sikredes klage på vedtaket 26.1.24. Denne delen av saken er ikke dekningsmessig. Dersom sikrede tar ut stevning, vil han likevel ha krav på dekning fra søksmålet. Ut fra det opplyste har sikrede ikke tatt ut søksmål.

Nemnda forstår det slik at sikrede ikke har søkt om rettshjelpdekning for denne delen av saken. Den bistand sikrede søker dekket, er for «den sivilrettslige tvist som fremdeles foreligger mellom [sikrede] og Statens vegvesen».

Sikrede har under nemndsbehandlingen fremlagt brev fra Eika Forsikring med dekningstilsagn for sikredes erstatningskrav mot Statens vegvesen. I brevet legges det til grunn at sikredes økonomiske interesse i saken er kr 37 500, og det er dette beløpet som er utbetalt.

Det er uklart for nemnda om den tvisten som nå foreligger mellom sikrede og Statens vegvesen er en videreføring av erstatningskravet fra 2022, eller om det dreier seg om en ny tvist. Hvis det dreier seg om en videreføring av den tidligere tvisten, gjelder dekningsbekreftelsen, men sikrede må i så fall dokumentere økonomisk interesse i ekspropriasjonssaken for mer enn kr 37 500.

I utgangspunktet mener imidlertid nemnda at en ekspropriasjonssak som følger av et endelig vedtak om reguleringsplan må sees som en del av forvaltningsbehandlingen av saken. Dette må også gjelde selv om man korresponderer med motparten i den hensikt å enes omkring praktiske løsninger, jf. FinKN 2020-262:

Saken gjelder uenighet om hvorvidt deler av sikredes eiendom skal eksproprieres for at det skal kunne anlegges nytt vann og avløp. Nemnda forstår saken slik at dette eventuelt vil vedtas av Fylkesmannen etter søknad fra kommunestyret. Selv om det er R. som rent praktisk eventuelt skal utføre utbyggingen, mener nemnda det må legges til grunn at det er kommunen som er ansvarlig for en slik utbygging. Det er kommunen som ber om at det vedtas ekspropriering, og kommunen må anses som sikredes motpart i tvisten. Både kommunestyret og fylkesmannen er offentlige organer som er regulert av forvaltningsloven. Når tvisten gjelder et eventuelt vedtak fra Fylkesmannen om ekspropriering av eiendom, mener nemnda at tvisten må anses å gjelde et forvaltningsvedtak. Tvisten er følgelig i utgangspunktet unntatt rettshjelpdekning.

Nemnda kan ikke se noe grunnlag for et annet resultat i denne saken. I henhold til ordlyden i vilkårene er det i tvist som gjelder offentlig forvaltningsvedtak krav om at søksmål er tatt ut for at krav om rettshjelpdekning utløses. Så lenge søksmål ikke er tatt ut, vil sikrede derfor ikke ha krav på dekning under rettshjelpforsikringen.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Merete Anita Utgård (bransjerepresentant) og Hege Sundby (forbrukerrepresentant).